

EUROPEAN SOCIETIES

Vedecký časopis európskych sociológov

Lucia Zacharová

Key words: Book review, European Societies

Vedecký časopis „EUROPEAN SOCIETIES“ (Oxon 2007, 796 s., ISSN 1461-6696) vychádza od roku 1999 v rozsahu 5 čísel ročne (v mesiacoch február, máj, júl, september a december). Vydáva ho Európska sociologická asociácia (ESA), ktorej členom sa v roku 2010 stane aj Katedra politológie UCM v Trnave so záujmom pracovať najmä v sekcii politickej sociológie. Časopis publikuje príspevky v anglickom jazyku, ktoré sa na akademickej úrovni venujú aktuálnym sociologickým otázkam s politologickou relevanciou. Pokrýva sociálnu teóriu a analýzu na troch úrovniach: samotná európska úroveň, komparatívny výskum v európskom rámci a Európa v medzinárodnej perspektíve. Reflektuje sa tu skutočnosť, že celá Európa prechádza veľkými sociálnymi zmenami dotýkajúcimi sa rodu, veku, etnicity a tried. Politici i experti východu a západu sa výrazne líšia vo vnímaní sociálnych a ekonomických dopadov tohto vývoja ako aj vo vnímaní samotných politických procesov. K tejto problematike má čo povedať aj taká spoločenská veda ako sociológia. Časopis vyžaduje, aby autori pristupovali pri spracovávaní svojich tém využívajúc všetky druhy sociologických metód a prístupov v sociologickej teórii. Aj keď hlavné zameranie časopisu je na aktuálne spoločenské otázky, vedecké články sa nimi majú zaoberať aj z historickej perspektívy. Časopis predstavuje fórum pre akademickú diskusiu medzi odborníkmi zo sociológie, ale aj z rôznych vedných disciplín ako sú ekonomika, politológia či sociálna politika.

Časopis pravidelne publikuje recenzie kníh, z ktorých mnohé majú politologický profil, napríklad v čísle 5 ročníka 2008 sa nachádza recenzia Diega Mura s názvom „Etnicita a násilie: prípad radikálneho baskického nacionalizmu (Londýn: Routledge, 2008, 264 s.,

ISBN: 978-0415390668), v ktorej si autor vytýčil za cieľ uviesť anglicky hovoriaceho čitateľa do komplexnosti takzvaného „baskického konfliktu“.

Články v najnovších číslach ročníkov 2008 a 2009 sa venujú takým témam ako je zamestnanosť a nezamestnanosť, sociálna politika a sociálne poistenie, európske politické procesy, sociálna starostlivosť a politika. Niektoré články pojednávajú napr. o normalizácii aktívnej zamestnaneckej politiky v Európskej únii aplikovanej na Dánsku (TRIANAFILLOU, P.: Normalizovanie aktívnej zamestnaneckej politiky v Európskej únii: prípad Dánska); o trendoch v sociálnom poistení v krajinách EÚ v období 1980 – 2000; o nerovnostiach medzi sociálnym štátom a sociálnym kapitálom (VAN OORSCHOT, W., FINSVEEN, E.: Nerovnosti medzi sociálnym štátom a sociálnym kapitálom: empirický výskum využívajúci údaje z dlhodobej štúdie o európskych/svetových hodnotách z 13 západných sociálnych štátov); o štátoch ako tvorcoch neformálnych vzťahov (VAN DER MEER, T., SCHEEPERS, P., TE GROTEHUIS, M.: Štáty ako tvorcovia neformálnych vzťahov? Viacúrovňové testovanie sociálnej participácie v 20 západných krajinách); a pod. Ročník 2007 obsahuje témy sociálny štát, europeizácia, imigrácia, výzvy EÚ, politická komunikácia. Sú diskutované aj v politologických komunitách.

V prvom čísle sa nachádzajú príspevky o solidarite v rámci Európy (Nathalie Karagiannis); o vytváraní identity cudzinca (Anna Bagnoli); úlohe „au pair“ vo Švajčiarsku a Francúzsku (Laura Mellini, Carrie Yodanis a Alberto Godenzi); o sociálnej zmene ako zdroji makrosociálneho napätia (Klaus Boehnke, Angela Kindervater, Dirk Baier a Susanne Rippl).

LAZARIDIS, G., KOUMANDRAKI M. v článku **Albánska migrácia do Grécka: charakter a procesy inklúzie a exklúzie na trhu práce** (ss. 91 – 111) sa venujú situácii albánskeho obyvateľstva na gréckom trhu práce od 90. rokov 20. storočia, teda od obdobia, v ktorom Albánci výrazne prispeli k silnej vlne migrácie obyvateľov krajín východnej Európy do krajín západnej Európy. Výskum bol zameraný na získanie informácií o tom, ako sa Albánci v Grécku dostali k zamestnaniu, do akej miery sú vylučovaní z určitých druhov práce či vymedzení na iné druhy práce, do akej miery sú zapojení do ilegálnych činností, ako a prečo k ich exklúzii či inklúzii došlo, preskúmať dôvody, prečo sa niektorým migrantom darí lepšie a iným horšie. Z výskumu vyplýva, že predovšetkým etnicita a rozdielne právne postavenie vyústili do rozdielnej exklúzie Albáncov na gréckom trhu práce; úlohu však zohráva tiež vek a pohlavie. V rámci výskumu sa podrobnejšie vymedzili tri základné

kategórie exklúzie/inklúzie, do ktorých boli skúmané osoby zaradené: vysoká exklúzia/riziková kategória, relatívna exklúzia/kategória relatívneho rizika, a kategória inklúzie.

Druhé číslo obsahuje články venujúce sa obrazu európskej chudoby (Olli Kangas a Velli-Matti Ritakallio); meraniu materiálnej deprivácie (Christopher Whelan a Bertrand Maitre); chudobe detí, zamestnanosti a etnicite v Spojenom kráľovstve (Lucinda Platt); novým morálnym usporiadaniam sociálnej starostlivosti (Ingo Bode); nórskej sfére moci v roku 2000 (Johs. Hjellbrekke, Brigitte Le Roux, Olav Korsnes, Frédéric Lebaron, Lennart Rosenlund a Henry Rouanet); a rozpočtovaniu podľa pohlavia v Belgicku (Nathalie Holvoet).

ROOM, G. v štúdií s názvom **Výzvy, ktorým čelí EÚ: priestor pre koherentnú reakciu** (ss. 229 – 244) opisuje najdôležitejšie výzvy, ktoré stoja pred predstaviteľmi EÚ ako napr. Lisabonská stratégia, ktorou by sa mali položiť základy hospodárstvu na znalostnej báze; obnova vzťahu s európskou verejnosťou po kritizovaní Európskej ústavy pre nesplnenie cieľov, ktoré v nej boli vytýčené. Autor sa venuje obom týmto výzvam, keďže sú podľa neho úzko prepojené. G. Room približuje „atrofiu“ lisabonského procesu a detailne rozoberá jeho dve časti. Prvá sa týka hospodárskeho rastu, konkurencie a zamestnanosti a zameriava sa na sociálnu politiku, možné riziká prechodu na priemysel na znalostnej báze a návrhy, ako tento prechod čo najúspešnejšie dosiahnuť. Druhá sa venuje prísnejšej zodpovednosti za dosiahnutie dohodnutých cieľov a dynamike inovácie hospodárstva na znalostnej báze. V tretej, poslednej časti článku autor do problematiky zapája tiež akademickú obec, pričom upozorňuje na jej nedostatky v spôsobe, akým koncipovala diskusiu o sociálnej politike. Za slabú stránku považuje aj to, že akademická obec sa v novej sociálnej agende dynamického hospodárstva na znalostnej báze angažuje príliš pomaly. Navrhuje pracovné línie, ktorým by sa podľa neho mala venovať, konkrétne je podľa neho potrebné prehodnotiť úlohu a rozsah sociálnej politiky a prispieť k tvorivému a inteligentnému benchmarkingu a učeni sa ako tvoriť politiku.

V treťom čísle sa objavujú témy inštitucionálnych faktorov v rozvoji poskytovania starostlivosti o dieťa v Španielsku (Margarita León); vplyvu osobných sietí na intencie pôrodnosti v Poľsku (Christoph Bühler a Ewa Frątczak); distribúcie a návratu sociálneho kapitálu (Alireza Behtoui); riadenia zamestnanca v ére flexibility (Anne Grönlund); vplyvu zamestnaní s pevnou pracovnou dobou na zdravie (Vanessa Gash, Antje Mertens a Laura Romeu Gordo).

ROSE, D., HARRISON, E. v spoločnom príspevku s názvom **Európska sociálno ekonomická klasifikácia: Nová schéma sociálnej triedy pre komparatívny európsky výskum** (ss. 459 – 490) uvádzajú, že v roku 1999 sa objavila potreba nového štatistického nástroja na pochopenie rozdielov v sociálnych štruktúrach a sociálno ekonomických nerovností v rámci EÚ. V roku 2004 sa začal výskumný projekt na rozvoj koncepcie spoločnej Európskej sociálno ekonomickej klasifikácie, o ktorej autori prehľadným spôsobom hovoria v prvej časti článku. Problematikou sa zaoberajú tiež z funkčného hľadiska, pričom vyčleňujú tri základné kategórie potrebné na zavedenie modelu: povolanie, postavenie v zamestnaní a veľkosť organizácie. Podrobne tiež určujú a popisujú jednotlivé modely tried. V druhej časti článku autori na túto klasifikáciu nahliadajú z hľadiska jej validity a využiteľnosti pri výskumoch zameraných na vzdelanie, nezamestnanosť, chudobu, depriváciu a zdravie. Autori v článku uvádzajú viacero schém a tabuliek, ktoré prispievajú k prehľadnosti informácií.

Štvrté číslo obsahuje články, ktoré skúmajú edukačnú homogamiu v 22 európskych krajinách (Henryk Domański a Dariusz Przybysz); edukačnú mobilitu troch generácií (Mads Meier Jæger); spojenie medzi diferenciaciou participácie vyššieho vzdelania a distribúciou zamestnaneckého statusu (Matti E. Lindberg); reakcie tureckej mládeže na Európu (Daniel Faas); analýzu otázky čo pre mladého Európana znamená byť občanom (Jorge Benedicto a Maria Luz Morán); euro ako nadnárodnú menu (Matthias Kaelberer).

LUBBERS, M., SCHEEPERS, P. sa venujú problematike **Vysvetlenia politického euroskepticizmu na individuálnej, regionálnej a národnej úrovni** (ss. 643 – 669). Z názvu článku jasne vyplýva, že jeho autori sa v ňom snažili o nájdenie dôvodov euroskepticizmu, pričom si pomohli Prehľadom o sociálnych pomeroch v Európe, ktorý pokrýva 21 európskych krajín. Autori sa snažili odpovedať na otázku do akej miery je politický euroskepticizmus popri politickom a ekonomickom charaktere podporovaný nacionalizmom, pričom tieto vzťahy skúmali na troch úrovniach - individuálnej, regionálnej a národnej. Svoj rozsiahly výskum so všetkými jeho časťami a výsledkami približujú v článku podrobne a prehľadne, k čomu prispieva aj viacero použitých tabuliek. Autori určujú tiež dôvody vďaka ktorým euroskepticizmus narastá a zaoberajú sa aj otázkou pri ktorých skupinách obyvateľstva a do akej miery je euroskepticizmus prítomný. Autori venujú pozornosť tiež vzťahu medzi politickým euroskepticizmom a dĺžkou trvania členstva daných štátov v EÚ. Výskum ukázal, že na individuálnej úrovni sú menej skeptickí obyvatelia s vyšším vzdelaním a príjmom;

manuálne pracujúci sú skeptickejší. Najmenej skeptickí sú sociálno kultúrni experti a najskeptickejší sú poľnohospodári. Podľa výskumu je euroskepticizmus prítomný najmä u ľudí, ktorí majú obavy z imigrantov a vnímajú ich ako hrozbu. Pokiaľ ide o vzťah dĺžky členstva v EÚ a euroskepticizmom, čím je dĺžka členstva dlhšia, tým je euroskepticizmus nižší. Na regionálnej úrovni sa výskumom zistilo, že ľudia žijúci ďalej od Bruselu sú skeptickejší. V záveroch autori tvrdia, že EÚ musí nielen vysvetliť, do akej miery Európa rieši problém peňazí a byrokracie a o čom Európa je, ale predovšetkým musí porozumieť obavám ľudí zo straty národnej identity kvôli prílevu imigrantov z EÚ.

V piatom čísle nájdeme príspevky zamerané na chýbajúcu európsku verejnú sféru a absenciu európskeho občianstva (Sophia Kaitatzi-Whitlock); zrodenie európskej verejnej sféry prostredníctvom európskych médií (Irene Neverla); eurokratov, technokratov a demokratov v európskej informačnej spoločnosti (Peter Golding); správy o deťoch v tlači hlavného prúdu (Cristina Ponte); zmenu územných vzťahov v baltickom regióne a úlohu médií (Peeter Vihalemm).

VAN OS, R., JANKOWSKI, N. W., VERGEER, M. v príspevku **Politická komunikácia o Európe na internete počas kampane pred voľbami do Európskeho parlamentu 2004 v deviatich členských štátoch EÚ** (ss. 755 – 775) konštatujú, že záujem verejnosti o Európsky parlament a jeho inštitúcie je nízky vo väčšine členských štátov. Toto tvrdenie podporujú výskumom, ktorý vykonali v rámci kampane pred voľbami do Európskeho parlamentu 2004 v deviatich členských štátoch a ktorý sa zameral na politickú komunikáciu obyvateľov na internete. Autori sa najprv zaoberajú pojmom európska verejnosť. V ďalšej časti uvádzajú verejnú sféru do vzťahu s internetom ako široko dostupným komunikačným prostriedkom a prezentujú diskusiu o internetovej politickej komunikácii. Charakterizujú metodológiu spracovania výskumu ako aj jeho výsledky, pričom hodnoty jednotlivých premenných (politický obsah, konkrétne informácie a správy o voľbách do Európskeho parlamentu a o EÚ všeobecne na internetových stránkach) im poskytli viaceré zdroje. Autori do výskumu zaradili deväť členských štátov EÚ a internetové stránky, ktoré v týchto štátoch vytvorili národné politické subjekty a o ktorých sa predpokladalo, že budú do kampane pred voľbami do EP zapojené. Zaujímavé sú rozdiely medzi počtom takto definovaných stránok v jednotlivých krajinách: najmenej ich bolo v Maďarsku (123) a najviac v Spojenom kráľovstve (617). Tiež sa líšil počet týchto stránok medzi krajinami východnej Európy a staršími členmi EÚ (Slovinsko bolo do výskumu zaradené so 163 a Holandsko s 318

stránkami). Päť týždňov pred voľbami sa náhodne vybralo 100 stránok z každej krajiny, na ktorých sa sledovalo 36 charakteristík. Do tohto článku však autori zaradili len štyri, vďaka ktorým je podľa nich možné „zmerať“ komunikáciu o Európe na internete. Sú to: téma volieb do EP na titulnej strane, téma Európy na titulnej strane, téma Európy v časti správy, a téma Európy kdekoľvek na stránke – do dvoch linkov od titulnej stránky. Výsledky hovoria o nízkom počte politických subjektov, ktoré sa na titulnej stránke zaoberajú voľbami do EP – 68 %. Pre jednu tretinu stránok, vybraných do tohto výskumu pre svoje politicky aktívne zameranie, boli voľby nedostatočne významné na to, aby informácie o nich umiestnili na svoje stránky. Pozitívnejšie je, že 73 % subjektov komunikovalo o všeobecných európskych otázkach na titulných stránkach. V časti výsledkov sú ďalej uvedené podrobné rozdiely medzi jednotlivými krajinami zahrnutými do výskumu a medzi jednotlivými subjektmi.

Ako môže čitateľ posúdiť na základe tejto informatívnej recenzie, vedecký časopis „European Societies“ sa venuje aktuálnym spoločenským témam, ktoré spracúva na základe sociologickej teórie a metodológie, ale aj z poznatkov získaných z empirického výskumu jednotlivých javov, z ktorých mnohé oslovujú politológov. Tématický záber uverejnených článkov je široký a sú to témy, ktoré sa prelínajú s politologickým výskumom. Radi pripomíname, že sú pre študentov i učiteľov a expertov dostupné v knižnici Katedry politológie UCM.